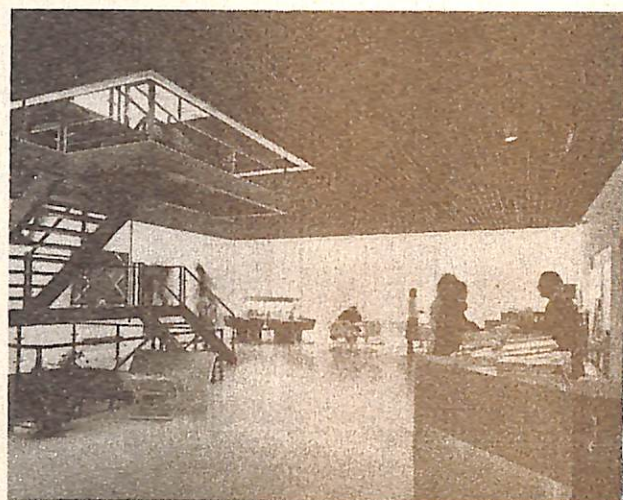

Groninger Museum: Kunst en cultuur, vroeger en nu

Vrijdag 6 oktober wordt met gulden letters vermeld in de analen van het Groninger Museum. Na een grondige verbouwing, die drie jaar in beslag had genomen, kwam prinses Beatrix naar Groningen voor de officiële heropening van het museum.

De afgelopen jaren zijn evenwel niet alleen gebruikt om ruimtelijke veranderingen aan te brengen, maar ook om nieuwe ideeën qua opzet en presentatie en een visie op de toekomst van het Groninger Museum te ontwikkelen. In deze gastenpagina's willen we u het een en ander vertellen over de historie en de ontwikkeling van het bijna 85 jaar oude museum aan de Praediniussingel.

De grote ontvangstruimte. Rechts achter de verkoopbalie receptionist Danhof.

Drie „Feithen”

Aan de oprichting van het museum liggen drie „Feithen” ten grondslag. Archivaris H.O. Feith 1 had een verzameling van 92 curiositeiten in het Museum van Germaanse Oudheden opgebouwd, die in 1847 in de Universiteitsbibliotheek ondergebracht werd. Archivaris H.O. Feith 2 bracht die verzameling met rariteiten van provincie en stad Groningen in 1873 samen in een Provinciaal Kabinet van Oudheden. Zijn zoon, rijksarchivaris mr. J.H. Feith, nam in 1891 het initiatief tot de oprichting van de stichting Museum van Oudheden voor de Provincie en Stad Groningen. Het doel van die stichting was een museumgebouw, waarin voorwerpen verzameld werden uit de geschiedenis van Groningen. Rijksbouwmeester C.H. Peters maakte gratis een ontwerp van dat gebouw.

In 1894 werd de westelijke vleugel daarvan aan de Praediniussingel geopend, negen jaar later de oostelijke en weer drie jaar later de noordelijke. Uit talrijke schenkingen kreeg het museum snelgroeïende verzamelingen bodemvondsten, curiositeiten uit de geschiedenis van Groningen en vooral

De belangstelling voor het heropende Groninger Museum is overweldigend groot. Sinds de deuren op 6 oktober, na drie jaar, weer voor het publiek open gingen, kwamen er binnen twee maanden zeker 25.000 bezoekers binnen.

Wie ook eens een kijkje wil gaan nemen kan er dagelijks terecht van 10.00 tot 17.00 uur. Op maandag is het museum gesloten. Na 1 januari a.s. zijn de openingstijden op zon- en feestdagen van 13.00 tot 17.00 uur.

Een bezoek aan het museum tijdens de komende vrije dagen biedt naast de gelegenheid de eigen collectie te zien ook een tweetal bijzondere exposities:

- „Allard Meyer schrijnwerker en Jan de Rijk beeldsnijder”. Een tentoonstelling rond schoorsteenmantels en kerkmeubilair omstreeks 1700 in Stad en Lande.

- „Kunstenaren der Idee”. Symbolische tendensen in Nederland ca. 1880-1930.

ook kunstnijverheid en Oosterse keramiek. Ook werden in de loop der jaren omvangrijke verzamelingen schilderijen en tekeningen in bruikleen gegeven.

Uit die toestroom van voorwerpen van verschillende aard konden zich vier afzonderlijke afdelingen ontwikkelen: archeologie, geschiedenis, kunstnijverheid en beeldende kunst.

Na de Tweede Wereldoorlog veranderde het museum langzamerhand van karakter. Allereerst werd het directeurschap nu geen bij-baantje meer, maar een volledig betaalde functie. Het onderhouden van het museum werd een overheids-taak. In 1954 werd het gebouw met financiële steun van de gemeente hersteld. Een jaar later werd het gebouw aan de gemeente overgedragen.

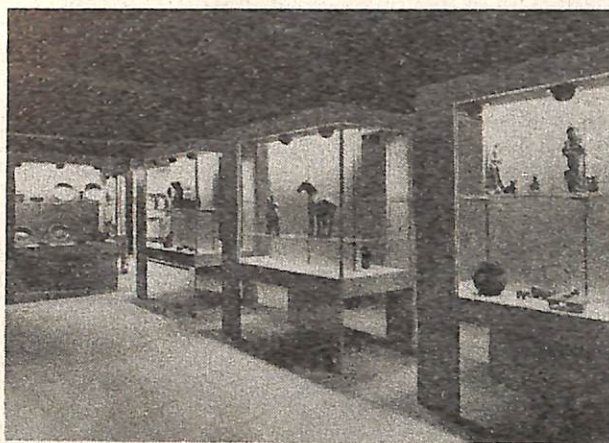
Directeur Jos W. de Gruyter begon met een tentoonstellingsbeleid het statisch karakter in de bovenzalen te doorbreken. Toen werd voor het eerst moderne kunst geëxposeerd in het museum. Om aankoop van die beeldende kunst mogelijk te maken werd een aparte stichting in het leven geroepen: de Stichting Groninger Kunstbezit. In 1958 werd de gemeentelijke stichting Groninger Museum voor Stad en Lande opgericht.

Zo is er een museum gegroeid met een ingewikkelde beheersstructuur en met verzamelingen, die voor een groot deel door toevallige factoren bepaald waren. Pas sinds een twintigtal jaren wordt er gewerkt aan een doelgerichte collectievorming.

Vreemde eenden

De beheersstructuur is er de oorzaak van dat het museum en daarmee de medewerkers binnen het gemeentelijk bestel „vreemde eenden” in de bijt zijn. Het gebouw is van de gemeente, de medewerkers zijn ambtenaren, maar die zijn in de eerste plaats verantwoordelijk verschuldigd aan het bestuur van de stichting. In het museum werken in totaal 22 mensen plus een aantal uitzendkrachten.

Voor de financiën is de afhankelijkheid van de gemeente erg groot. Zeszevende deel van het exploitatietekort komt uit de gemeentelijke kas, éénzevende deel wordt door de provincie Groningen bijgedragen. Daarnaast is er subsidie van het ministerie van CRM.

Opstelling van Aziatische keramiek in het souterrain

Toegankelijker

De verbouwing van het museum - ontworpen en uitgevoerd onder directie van de dienst Stadsontwikkeling en Volkshuisvesting van de gemeente - heeft een f 3,5 miljoen gekost; de totale herinrichting nog eens zo'n f 1,9 miljoen.

Het resultaat van deze financiële inspanningen is dat het Groninger Museum in twee opzichten toegankelijker is geworden. De nieuwe inrichting en presentatie is erop gericht elke bezoeker letterlijk en figuurlijk meer kijk te geven op wat er te zien valt. Het museum staat meer dan voorheen open voor iedereen.

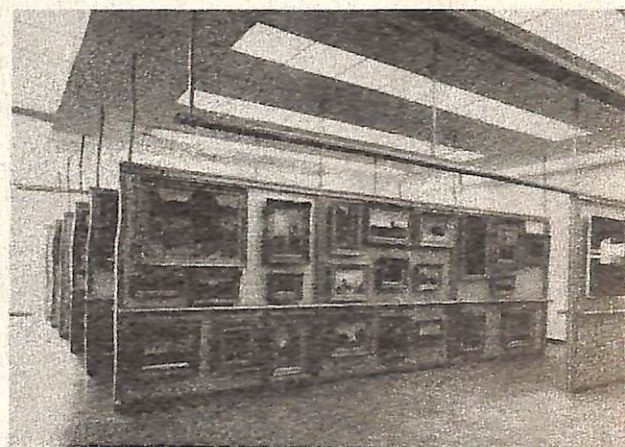
De toegankelijkheid is sterk vergroot door de nieuwe indeling en inrichting van het gebouw, maar ook door de presentatie (opstelling, toelichting en begeleiding) van wat er in huis is.

Er is een gastvrij, modern museum gecreëerd met gemak-

Gasten

kelijk te bereiken expositieruimten, waarin een dynamisch tentoonstellingsbeleid aan een groot publiek gepresenteerd kan worden. In dit verband speelt de ruime, lichte ontvangthal een belangrijke rol. Hier vindt men onder meer het verkooppunt voor kaartjes, catalogi, prentbriefkaarten, reproducties, posters, etc. en verder een informatiebalie, de koffiefar, de garderobe en een leestafel met zit-hoek.

Uniek is dat ook de opslagruimten in het museum voor bezoekers open zijn. Zo kan bijna alles bekeken worden wat het museum in bezit en beheer heeft.

Openbaar depot van schilderijen

Centrale plaats

Het Groninger Museum neemt in het noorden een centrale plaats in bij het tonen van ontwikkelingen in de beeldende kunst. Behalve oude en moderne kunst heeft het museum verzamelingen op het gebied van leven en wonen in Groningen, Oosterse keramiek, kunstnijverheid, munten en penningen en bodemvondsten.

In de nieuwe opstelling zijn zoveel mogelijk voorwerpen uit die verschillende verzamelingen onder één noemer samengebracht om een eenheid in presentatie te krijgen. De samenhang tussen de verschillende verzamelingen is in het „Groninger” verhaal zichtbaar.

Ook in de wisselexposities is het streven erop gericht een zo groot mogelijk publiek te confronteren met ontwikkelingen in kunst en cultuur, vroeger en nu. Dat betekent dat er niet vanuit wordt gegaan dat kunst- en gebruiksvoorwerpen voor zichzelf spreken. Die spreken meer aan, als ze tegen een bepaalde achtergrond geplaatst kunnen worden. Het Groninger Museum wil die achtergronden, waaruit die voorwerpen voortkomen, belichten door toelichting van tentoonstellingen en begeleiding van publieksgroepen.

Voor die publieksbegeleiding wordt volgend jaar een aparte specialist aangetrokken. Dan kunnen ook speciale activiteiten voor scholen ontplooid worden.

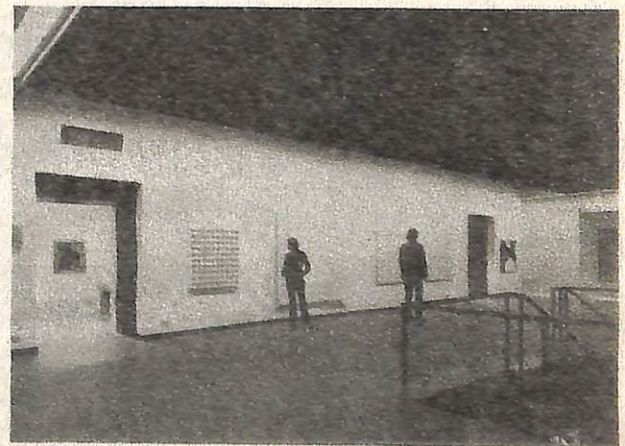
Verzamelingen

Het Groninger Museum telt vier afdelingen, elk met een eigen hoofd, die we hier in kort bestek even bij langs zullen lopen.

Bodemvondsten

De archeologische afdeling omvat nu bodemvondsten uit de provincie Groningen van de oudste periode tot heden. Het

Centrale ruimte voor beeldende kunst op de eerste verdieping

pagina

Exterieur van het verbouwde museum

grootste deel van die verzameling betreft vondsten uit wierden in het kleigebied: Ezinge (o.a. Romeins beeldje van Jupiter), Boerdamsterweg (o.a. een deel van een masker van aardewerk uit de vijfde eeuw voor Chr.), Westeremden (runenstaafje uit de achtste eeuw na Chr.), Marsum (gouden en zilveren Karolingische munten en zilveren sieraden uit de negende eeuw na Chr.), etc.

De zandstreken hebben oudere vondsten opgeleverd, zoals urnen uit Westerwolde van de achtste eeuw voor Chr. en een halsring van dezelfde tijd, gevonden bij Onstwedde. Uit het veen bij Stadskanaal komt een boog van ongeveer tweeduizend jaar voor Chr.

Groninger geschiedenis

Sinds de vijftiger jaren worden er in het museum tentoonstellingen samengesteld over historische onderwerpen. De laatste jaren worden die exposities steeds meer toegelicht om inzicht te geven in de geschiedenis van Groningen.

De verzameling omvat schilderijen, prenten, tekeningen, waaronder portretten en stads- en dorpsgezichten, munten en penningen, meubelen en andere kunstnijverheid met een historisch karakter.

Kunstnijverheid

Onder de afdeling Kunstnijverheid vallen meubels, glaswerk, keramiek, edele en onedele metalen voorwerpen en textiel. Uit een aantal legaten is in de eerste twintig jaar van het bestaan van het museum de belangrijke verzameling Oosterse keramiek gevormd, die later verder is uitgebreid. Het zwaartepunt ligt bij Japanse en Chinese keramiek, uit de zeventiende en achttiende eeuw Duitse porseleinen plas-

tielen en een collectie Engels keramiek van 1750 tot 1900. Belangrijk is ook de collectie Gronings zilver.

Beeldende kunst

Het aankoop beleid is ten aanzien van de afdeling beeldende kunst gericht op moderne, hedendaagse kunst. De accenten zijn komen te liggen op geometrische abstractie, de nieuwe figuratie en de ideeënkunst. Een aparte plaats neemt de ver-

zameling „Het boek als kunstwerk” in. Ook is werk van hedendaagse Groninger kunstenaars aanwezig. Vanzelfsprekend heeft het museum een representatief overzicht van de Groninger kunstenaarsgroep De Ploeg in huis (Werkman, Wieggers, Dijkstra, Alkema en Van der Zee).

Directeur drs. F. Haks:

We willen plaats veroveren

„Ten noorden van de lijn Stedelijk Museum in Amsterdam en het Kröller Muller-museum op de Veluwe zijn we het enige museum dat zich bezig houdt met hedendaagse kunst. Dat betekent dat het Groninger Museum een extra taak heeft op het terrein van tentoonstellingsactiviteiten en collectievorming”. Aan het woord is de in september benoemde, nieuwe directeur van het museum, drs. F. Haks.

F. Haks.

In de door C.R.M. geproduceerde „Museumnota” vindt hij een onderstreping van die visie. Daarin wordt gewezen op het belang van de confrontatie van het publiek met de hedendaagse kunst in de regio.

„Dat vind ik een juiste gedachte. Maar dat legt wel extra financiële verplichtingen op de verschillende overheden”. Om te kunnen voldoen aan het in de Museumnota gestelde zijn de beschikbare middelen voorshands evenwel volstrekt ontoereikend. Het budget voor aankopen in de sfeer van de moderne kunst bedraagt f 65.000,—.

Het in de begroting voor 1979 opgenomen bedrag betekent „een stapje omhoog”. De heer Haks put daar moed uit om door te gaan op de ingeslagen weg.

Met de beeldende kunst wil het museum zich ook richten op de actualiteit. „Onder beeldende kunst moet je in dit verband verstaan ook aanverwante vormen als bijvoorbeeld televisie, industriële vormgeving, stedebouw,

kortom alles waarbij aan iets eigentijds vorm wordt gegeven. Iedereen moet dan maar voor zichzelf bekijken of hij iets als kunst wil aanmerken of niet.

Haks: „Wij hebben hier oude kunst, we willen nu ook het eigentijdse brengen. Daarmee willen we het vooroordeel aanpakken dat al het oude kunst is en het nieuwe niet”. De museumleiding wil er wel voor waken dat er zich geen éénzijdige ontwikkeling gaat voordoen. „We moeten geen luxe instituut worden. Je krijgt toch al gauw een stempel opgedrukt. Anderzijds is het getal van de bezoekers ook niet maatgevend. Dat getal moet niet het doel zijn. Het is natuurlijk wel prettig veel bezoekers te trekken door hetgeen je brengt. Voor mij is primair van belang de mate waarin je discussie uitlokt door

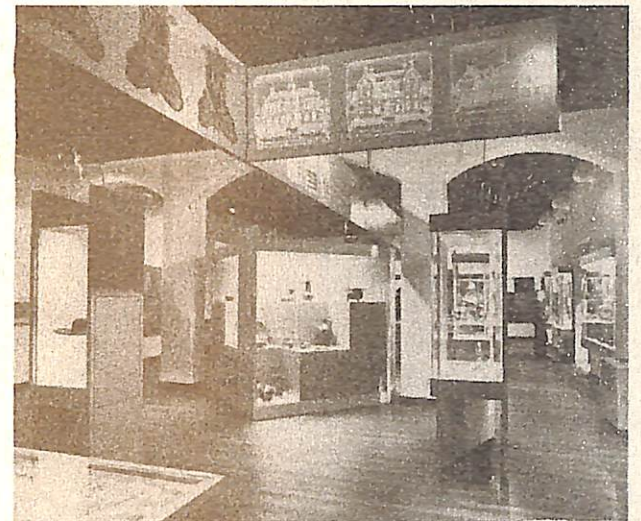
hetgeen je exposeert. Komen er reacties op? Maakt het iets los?”, aldus de heer Haks.

Natuurlijk ziet hij graag „hordes” mensen naar het museum komen op basis van „nieuwsgierigheid”, aangewakkerd door de kwaliteit en de verscheidenheid in aanbod. Op die wijze zal het museum z'n plaats moeten veroveren in Stad en Ommeland.

„Als regionaal museum is ons hoofddoel te functioneren voor Groningen en omstreken. Daarbij moeten we aansluiten bij actuele gebeurtenissen”, aldus de heer Haks.

In dit verhaal passen ook de Groninger kunstenaars: „Daarmee heb je het probleem of die kunstenaars het recht hebben hun werk te tonen of niet. Ik geloof dat je wel verplicht bent regelmatig aandacht aan deze mensen te besteden, maar ze hebben in de artotheek natuurlijk ook een mogelijkheid hun werken te tonen. Hier ligt wel een taak voor ons, maar op welke wijze kan ik nu nog niet helemaal overzien”.

Er zijn meer plannen die een concrete uitwerking behoeven. Eén daarvan is dat in samenwerking met anderen meer museale activiteiten buiten de muren van het eigen museum gaan plaats vinden. Met het CREVO en d'Oosterpoort, maar ook met instellingen buiten de stad Groningen, zijn gesprekken gaande om te kijken wat „samen gedaan kan worden”.

„Het Groninger Verhaal”

Ook is er werk van andere binnen- en buitenlandse expressionisten uit de vooroorlogse periode. Het abstract expressionisme van de vijftiger jaren is vertegenwoordigd met werken van onder andere de Cobragroep (Corneille, Constant, Appel).

Verder heeft het museum een rijke verzameling zestiende en zeventiende eeuwse schilderijen en tekeningen (Rembrandt, Fabritius, Rubens). In deze summier opsomming dient tevens vermeld te worden de collectie schilderijen, tekeningen en aquarellen van de Haagse school en kunstenaars rond de eeuwwisseling, zoals Israëls, Mesdag, Weissenbruch en Gabriël.

Openbaar depot Archeologie

